

PLAN OCHRONY DLA ZAŁĘCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

OPERAT OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH SZATY ROŚLINNEJ, GRZYBÓW WIELKOOWOCNIKOWYCH I POROSTÓW

Łódź - Warszawa, 2025

Fundusze Europejskie
dla Łódzkiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Operat ochrony siedlisk przyrodniczych szaty roślinnej, grzybów wielkoowocnikowych i porostów

opracował zespół w składzie:

dr Paulina Grzelak (koordynator)

prof. dr hab. Adam Stebel

dr hab. Marcin Kiedrzyński

dr Piotr Witośławski

dr Rafał Szymczyk

Wykonawca prac:

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska;
ul. Erazma Ciołka 13, 01-445 Warszawa

ZESPÓŁ PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Plan ochrony dla Załęczańskiego Parku Krajobrazowego sporządzono na zlecenie
Województwa Łódzkiego – Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego
ul. Solna 14, 91-423 Łódź

Fundusze Europejskie
dla Łódzkiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Priorytetu FELD 02. Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działanie FELD.02.15 Bioróżnorodność, typ 4. Opracowanie, aktualizacja dokumentów dla obszarów chronionych lub wdrażanie ich zapisów, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021 - 2027.

Spis treści:

1.	WSTĘP.....	5
1.1.	Cel opracowania wraz z ogólną informacją o Planie ochrony.....	5
1.2.	Metodyka i zakres prac.....	5
1.2.1.	Ogólne założenia prac nad Planem ochrony	5
1.2.2.	Metodyka i zakres prac w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i grzybów 6	
1.3.	Zespół autorski	9
1.4.	Ogólna charakterystyka Parku.....	9
2.	OCENA DOTYCHCZASOWEGO STANU ROZPOZNANIA	12
2.1.	Ogólna charakterystyka stanu wiedzy.....	12
2.2.	Zestawienie dostępnego piśmiennictwa oraz ocena zasobów informacji pod kątem ich przydatności do potrzeb Operatu	13

Część I

Charakterystyka i diagnoza stanu

1. WSTĘP

1.1. Cel opracowania wraz z ogólną informacją o Planie ochrony

Operat ochrony siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i grzybów jest jednym z 6 operatów szczegółowych stanowiących wraz z Operatem generalnym dokumentację do Planu ochrony dla Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (ZPK lub Park)¹. Jego zasadniczym celem jest wskazanie działań na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystywania walorów Parku w perspektywie najbliższych 20. lat. Składa się on z dwóch zasadniczych części: diagnostycznej, charakteryzującej zasoby szaty roślinnej, grzybów i porostów oraz strategicznej, w której zapisano proponowane cele i działania ochronne. Ustalenia Operatu stanowią podstawę merytoryczną dla zapisów projektu uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie Planu ochrony dla Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Treść Operatu należy traktować także jako rozwinięcie i uzasadnienie zapisów wyżej wymienionej uchwały, przy czym należy zwrócić uwagę, że w wyniku uwag zgłaszanych w ramach konsultacji społecznych, a także procedury uzgadniania i opiniowania projektu Planu ochrony, ostateczne brzmienie zapisów uchwały może różnić się od propozycji ujętych w niniejszym Operacie.

Wymóg sporządzania planów ochrony dla parków krajobrazowych wynika z zapisów art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.). Zasadnicza treść oraz jego podział na poszczególne operaty planu ochrony dla parku krajobrazowego ujęta jest w art. 20 ust. 4 tej ustawy, natomiast tryb jego sporządzania, zakres wymaganych prac oraz zakres i możliwe sposoby ochrony zasobów parków określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 roku w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 794).

Organem sporządzającym Plan ochrony dla ZPK jest dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego (ZPKWŁ), natomiast wykonawcą opracowania jest Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska.

1.2. Metodyka i zakres prac

1.2.1. *Ogólne założenia prac nad Planem ochrony*

Zakres prac wykonanych w ramach sporządzania Planu ochrony dla Załęczańskiego Parku Krajobrazowego uwzględniał zarówno formalne wymogi wynikające z wspomnianego powyżej rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r., jak i rzeczywiste potrzeby rozpoznania aktualnego stanu i zagrożeń zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Parku, niezbędnych do sformułowania długofalowej strategii ich ochrony. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że pomimo obszerności opracowania, dokumentacji Planu ochrony, w tym także Operatu ochrony siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i grzybów, nie należy traktować jako typowej monografii przyrodniczej ZPK.

Prace prowadzone nad wszystkimi operatami składają się z następujących etapów:

I – etap oceny stanu rozpoznania analizowanych komponentów (zagadnień) oraz zaplanowania niezbędnych prac uzupełniających.

II – etap charakterystyki i diagnozy stanu, obejmujący:

¹ Fragment Załęczańskiego Parku Krajobrazowego położony jest w obrębie województwa śląskiego.

- analizę dostępnych danych,
- wykonanie uzupełniających badań inwentaryzacyjnych,
- ocenę zachodzących zmian i ocenę skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony,
- analizę uwarunkowań ochrony,
- identyfikację zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.

III – etap strategii ochrony, obejmujący m.in.:

- określenie celów ochrony,
- określenie zakresu prac rekomendowanych w celu ochrony analizowanych komponentów oraz monitorowania skuteczności podjętych działań,
- określenie zasad i kierunków użytkowania obszaru Parku oraz propozycji ustaleń do dokumentów planistycznych i strategicznych różnych szczebli,
- sformułowanie propozycji uzupełnienia wiedzy dotyczącej analizowanych komponentów oraz propozycji ich wykorzystania w rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych Parku,
- prognozę stanu analizowanych komponentów w perspektywie 20 lat w wariantcie pełnej realizacji ustaleń Planu ochrony oraz w wariantcie utrzymania dotychczasowych trendów, a także oszacowanie kosztów realizacji proponowanych działań.

Istotnym elementem prac nad *Planem ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego* jest podział jego obszaru na strefy działań ochronnych, do których odniesie się część ustaleń opisanych w części strategicznej niniejszego Operatu.

Poniżej omówiono bardziej szczegółowo metodykę prac diagnostycznych wykonanych w ramach opracowywania Operatu ochrony siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i grzybów².

1.2.2. Metodyka i zakres prac w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i grzybów

Pierwszym etapem prac nad Operatem była analiza dostępnych opracowań dotyczących szaty roślinnej Parku, w tym siedlisk przyrodniczych, a także bioty grzybów i porostów. Wykaz opracowań zamieszczono w rozdziale 2.2. Przeanalizowano również pozyskane dane przestrzenne. Zebrane informacje wykorzystano m.in. do zaplanowania prac terenowych w obszarach, co do których brak jest danych o występujących tam siedliskach przyrodniczych, szacie roślinnej i grzybach lub dla których wymagana była weryfikacja stwierdzonych wcześniej siedlisk przyrodniczych, płatów zbiorowisk roślinnych i stanowisk gatunków cennych.

Szata roślinna

Badania terenowe szaty roślinnej prowadzono w 2026 roku, w miesiącach od maja do września. Termin inwentaryzacji poszczególnych typów zbiorowisk dobrano tak, aby był on optymalny dla ich identyfikacji i opisu.

Inwentaryzacja szaty roślinnej miała na celu przede wszystkim kartowanie i weryfikację siedlisk przyrodniczych uwzględnionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, tj. Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, z późn. zm.), implementowanej do prawa krajowego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących

² Uwaga: dalsza część tekstu jest już przygotowywana pod kątem ostatecznej wersji Operatu, a więc pisana w czasie przeszłym, pomimo iż zasadnicze prace terenowe i kameralne wykonywane będą w latach 2026-2027.

przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000. (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1713).

Badania terenowe przeprowadzono na obszarze Parku z wyłączeniem rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000 posiadających własne dokumentacje przyrodnicze. Dane zawarte w dokumentacjach obszarów Natura 2000 poddano weryfikacji terenowej. Siedliska identyfikowano na podstawie Interpretation Manual (2013), poradników ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 (Herbich 2004), a także opisów zawartych w publikacjach wydanych w ramach Państwowego Monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Mróz 2010, 2012a,b, 2015).

Inwentaryzacją florystyczną objęto przede wszystkim grupę gatunków tzw. szczególnej troski, do których zaliczono:

- objęte ochroną prawną (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. W sprawie ochrony gatunkowej roślin – Dz. U. poz. 1409),
- zagrożone w skali kraju (Kaźmierczakowa i in. 2014; Kaźmierczakowa i in. 2016),
- zagrożone w skali regionalnej (Jakubowska-Gabara i Kucharski 1999, 2011),
- wymienione w dokumentach międzynarodowych: w załączniku I Konwencji Berneńskiej, tj. Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzonej w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263), towarzyszącej jej Rekomendacji 44/1995 Stałego Komitetu Konwencji w sprawie ochrony wybranych zagrożonych gatunków w Europie oraz gatunków uwzględnionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej – Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Ponadto scharakteryzowano gatunki obce geograficznie, w tym uznane za inwazyjne, w oparciu o opracowanie Tokarskiej-Guzik i in. (2012) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. poz. 2649).

Nazewnictwo gatunków roślin naczyniowych przyjęto za Mirkiem i in. (2020), z pewnymi odstępstwami, gdzie uznano za słuszne wykorzystanie nazw ugruntowanych innymi badaniami systematycznymi. W takich przypadkach lub gdy nazewnictwo przyjęte w ww. adnotowanym wykazie gatunków roślin naczyniowych Polski odbiegało od utrwalonych ujęć wcześniejszych, w nawiasach podano nazwy synonimiczne.

Mszaki

Badania terenowe mszaków na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego prowadzono w 2026 r., od maja do listopada. Dodatkowe obserwacje uzupełniające wykonano wiosną 2027 r. Na podstawie danych literaturowych oraz analizy map fizjograficznych i leśnych wytypowano obszary, w których przeprowadzono inwentaryzację. Prace terenowe koncentrowały się na gatunkach cennych, tj. objętych ochroną prawną, zagrożonych w skali kraju, reliktowych (puszczańskich) oraz wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EEC. Zbieranie materiałów i ich opracowanie przeprowadzono zgodnie z zasadami przyjętymi w badaniach briologicznych (Glime 2013). Obserwacje prowadzono na różnych typach podłoża, takich jak gleba, kora drzew (do wysokości ok. 2 m), rozkładające się drewno, kamienie oraz powierzchnie betonowe. Wszystkie stanowiska dokumentowano za pomocą urządzenia GPS Garmin eTrex 30. Dla każdego stanowiska rejestrowano współrzędne geograficzne, typ podłoża, siedlisko, krótki opis lokalizacji (w tym numer wydzielenia w przypadku terenów leśnych) oraz

potencjalne zagrożenia. Identyfikację gatunków prowadzono częściowo w terenie – w przypadku okazów o dobrze wykształconych cechach diagnostycznych – a pozostałe oznaczano w laboratorium. Pobór materiału odbywał się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W pracach laboratoryjnych przy identyfikacji gatunków wykorzystano binokular, mikroskop i specjalistyczne klucze (m.in. Smith 2004; Damsholt 2002). Nazewnictwo gatunków oraz kategorie zagrożenia wątrobowców przyjęto za Klamą i Górskim (2018), a mchów za Steblem i Żarnowcem (2025). Mszaki chronione wyszczególniono na podstawie aktualnego rozporządzenia (Rozporządzenie ... 2014). Relikty puszczańskie, czyli gatunki wskaźnikowe starych lasów, wyróżniono zgodnie z opracowaniami Cieślińskiego i in. (1996), Stebla i Żarnowca (2014), Stebla i in. (2020) oraz Stebla i Vonciny (2020). Zakonserwowane okazy mszaków zebrane w trakcie wykonywania prac terenowych zdeponowano w zielnikach Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach (SOSN) i Uniwersytetu Łódzkiego (LOD).

Grzyby

Badania grzybów makroskopijnych (*Macromycetes*) prowadzono metodą marszrutową, po przeanalizowaniu istniejących danych literaturowych. Przyjęto systematykę podstawczaków za Wojewodą (2003) oraz woreczniaków za Chmielem (2006). Korzystano również z wykazu w Index Fungorum. Poszczególne gatunki identyfikowano na podstawie okresu pojawu owocników, ich budowy morfologicznej, zapachu, przebarwiania się po przełamaniu owocników, rodzaju drewna w przypadku ksylobiontów oraz symbiotycznych drzew dla symbiotroficznych ryzobiontów (gatunków mykoryzowych).

W trakcie badań zwracano uwagę przede wszystkim na tereny zalesione, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej także terenów otaczających, położonych w granicach Parku. Zwracana była szczególna uwaga na gatunki szczególnej troski, uwzględnione w wykazie grzybów chronionych: pod ścisłą ochroną i ochroną częściową (Rozporządzenie... 2014b) oraz gatunki umieszczone na aktualnej czerwonej liście *Macromycetes* (Wojewoda, Ławryniewicz 2006). Określono położenie geograficzne dla tych zagrożonych gatunków (odbiornik GPS).

Porosty

Badania terenowe w celu sporządzenia listy gatunków lichenobioty na potrzeby planu ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego prowadzono od 05 do 09.2026 r. Badaniami objęto wszystkie dostępne typy siedlisk (drzewa, drewno, głązy, beton, siedliska naziemne). Do badań wybierano zwłaszcza miejsca, które mogłyby być siedliskiem potencjalnym dla gatunków chronionych, rzadkich oraz zagrożonych. Wyższe partie drzew obserwowano przy użyciu lornetki. Gatunki, których identyfikacja nie wymagała zbioru okazów, oznaczano w terenie. W przypadku porostów, których oznaczenie wymaga sprawdzenia cech anatomicznych lub chemicznych, pobierano fragmenty okazów w celu przeprowadzenia dalszych analiz. Okazy zostały zdeponowane w zielniku Uniwersytetu Łódzkiego (LOD-L) w celu ich archiwizacji w państwowej jednostce naukowej. Dla taksonów objętych ochroną prawną, rzadkich oraz zagrożonych notowano współrzędne geograficzne stanowisk w celu sporządzenia map ich rozmieszczenia.

Zgromadzono dostępną literaturę lichenologiczną z terenu Parku, jak i materiały niepublikowane odnoszące się do porostów z terenu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Z racji, że porosty są organizmami wieloletnimi i długo występują na danym stanowisku, dane pochodzące z rezerwatów z ostatnich 15 lat uznano za wiarygodne; dlatego też uwzględnione zostały one przy zestawieniu ogólnej listy porostów Parku, a także wykazu stanowisk gatunków chronionych i zagrożonych. Wybrane stanowiska cennych gatunków porostów, stwierdzone w trakcie prac na potrzeby planów ochrony rezerwatów przyrody, zostały sprawdzone i potwierdzone w bieżącym roku. Nazewnictwo podano

głównie za Fałtynowiczem (2024). Identyfikację niektórych taksonów prowadzono w oparciu o klucze: dla rodzaju *Verrucaria* - Krzewicka 2012, *Micarea* - Czarnota 2007, *Porpidia* - Jabłońska 2012, *Parmelia* - Ossowska 2021. Status ochrony prawnej gatunków podano za Rozporządzeniem Ministra Środowiska (2014). Stopień zagrożenia gatunków w skali Polski przyjęto za Cieślińskim i in. (2006).

1.3. Zespół autorski

Operat ochrony siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej, grzybów wielkoowocnikowych i porostów opracował zespół w składzie:

- dr Paulina Grzelak – siedliska przyrodnicze, fitosocjologia, koordynacja,
- dr hab. Marcin Kiedrzyński, prof. UŁ – rośliny naczyniowe,
- dr Piotr Witosławski – rośliny naczyniowe,
- prof. dr hab. Adam Stebel – mszaki,
- XXX - grzyby wielkoowocnikowe,
- dr Rafał Szymczyk – porosty.

1.4. Ogólna charakterystyka Parku

Załęczański Park Krajobrazowy utworzony został uchwałą XIII/50/78 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu dnia 5 stycznia 1978 roku (Uchwała Nr XIII/50/78). W 1989 roku, na mocy Uchwały Nr VIII/44/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu, zostały zmienione granice Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i jego strefy ochronnej w obrębie województwa sieradzkiego (Uchwała Nr VIII/44/89). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 roku w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego zmienione Rozporządzeniem Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 czerwca 2008 w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego³. Powierzchnia Parku, w granicach województwa, wynosi 13 520 ha, a otuliny 8 153 ha (łącznie z woj. śląskim jest to odpowiednio Park 14400,34 i otulina 10879,49). Na obszarze województwa łódzkiego Park wraz z otuliną położony jest na terenie gmin: Pątnów, Wierzchlas, Osjaków, Wieluń - w powiecie wieluńskim oraz gmin: Działoszyn i Siemkowice - w powiecie pajęczańskim.

Zgodnie z ww. Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Park został powołany ze względu na wartości przyrodnicze, kulturowe i walory krajobrazowe jego obszaru, dla zachowania i popularyzacji wartości przyrodniczych, kulturowych i walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju (§ 1 ust. 1 uchwały). W § 2 uchwały ustalono szczególne cele ochrony Parku. W zakresie niniejszego Operatu, należą do nich:

1. Dla ochrony ekosystemów leśnych:

- 1) *Zachowanie rzadkiego w Polsce zbiorowiska świetlistej dąbrowy oraz odtworzenie tego najbogatszego florystycznie ekosystemu leśnego;*
- 2) *Zachowanie fragmentów zespołu kwaśnej dąbrowy i przywrócenie naturalności temu zespołowi;*
- 3) *Utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk roślinnych: tęgą podgórskiego, grądu jodłowego i jodłowego wyżynnego boru mieszanego, zachowanie fitocenozy grądowych jako rzadkich składników szaty leśnej ZPK;*

³ W granicach woj. śląskiego postawę funkcjonowania Załęczańskiego Parku Krajobrazowego stanowi uchwała Nr VI/59/10/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2023 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w części położonej w województwie śląskim

- 4) *Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych olsowych i bagiennych, w tym zbiorowisk olsu porzeczkowego i sosnowego boru wilgotnego;*
- 5) *Odbudowa lasów jodłowych i bukowych, zachowanie lub odtworzenie naturalnych drzewostanów na wilgotnych i żyznych siedliskach (wilgotne grądy, łęgi jesionowo - olszowe, ols porzeczkowy).*
2. Dla ochrony ekosystemów nieleśnych:
 - 1) *Zachowanie różnorodności biologicznej rzadkich i ginących fitocenoz - łąk trzęślicowych;*
 - 2) *Zachowanie świeżych łąk rajgrasowych;*
 - 3) *Zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo - bagiennej;*
 - 4) *Zachowanie cennych fragmentów muraw napiaskowych;*
 - 5) *Zachowanie i ochrona muraw kserotermicznych;*
 - 6) *Odbudowanie siedliska światłolubnych muraw naskalnych;*
 - 7) *Zachowanie cennych i różnorodnych zbiorowisk roślinnych: muraw napiaskowych, zarośli jałowca i żarnowca, fragmentów półnaturalnych, wilgotnych łąk i zarośli wierzbowych;*
 - 8) *Zachowanie i ochrona torfowiska wysokiego z fragmentami wilgotnych łąk i muraw bliźniczkowych, tzw. "psiar";*
 - 9) *Utrzymanie różnorodności krajobrazu roślinnego na który składa się mozaika pól, łąk, jałowczysk, żarnowczysk.*
3. Dla ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych:
 - 1) *Ochrona przed zalesieniem oraz utrzymanie połączenia starorzeczy z rzeką Wartą;*
 - 2) *Utrzymanie dotychczasowego poziomu wody w kompleksie stawów i mokradeł, oraz ochrona ich przed nadmiernym osuszaniem;*
 - 3) *Utrzymanie dotychczasowego poziomu wody oraz hamowanie sukcesji na bagnach śródleśnych i torfowiskach;*
 - 4) *Ochrona źródeł oraz obszarów źródłkowych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem;*
 - 5) *Bezwzględna ochrona śródleśnych łąk przed nadmiernym osuszaniem;*
 - 6) *Ochrona ekosystemów dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem*
4. Dla ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:
 - 1) *Zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie życia i rozwoju ginących taksonów.*

Wg danych dostarczonych przez projekt badawczy Corine Land Cover (2018), wynikających z obrazowania satelitarnego i stosowanej w projekcie metodyki, w tym przyjętej klasyfikacji pokrycia terenu, na obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego tereny leśne i ekosystemy seminaturalne, obejmujące lasy (przede wszystkim iglaste i mieszane), dynamicznie z nimi związane zadrzewienia i zakrzewienia, grunty związane z gospodarką leśną (zajęte pod budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywane na parkingi leśne i urządzenia turystyczne), a ponadto tereny pod liniami energetycznymi zajmują ponad połowę tego obszaru (53%). Następnie, ponad 41 % powierzchni Parku, zajmują użytki rolne (grunty orne, łąki i pastwiska, rozproszone osadnictwo zagrodowe z przyzagrodowymi ogrodami i sadami oraz mozaika ww. form użytkowania z terenami zadrzewionymi i małymi zbiornikami wodnymi). Na tym terenie ważną rolę odgrywają również wody (stojące i płynące), które zajmują ponad 2% obszaru. Nieduża część powierzchni Parku (ok. 3%) jest klasyfikowana jako tereny

antropogenicznie zmienione, obejmujące grunty zurbanizowane – luźnej zabudowy miejskiej i zwartej zabudowy zagrodowej, z towarzyszącą im infrastrukturą oraz tereny komunikacyjne i magazynowe. Należy mieć na uwadze, że klasyfikacja form użytkowania ziemi stosowana w projekcie Corine Land Cover nie jest tożsama z urzędową klasyfikacją użytków gruntowych, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 219 z późn. zm.), stosowaną dla celów ewidencji gruntów i budynków.

Na terenie ZPK przeważają lasy publiczne, będące własnością Skarbu Państwa (** ha). Lasy prywatne mają powierzchnię ** ha. Ogółem użytki gruntowe klasyfikowane jako las w ewidencji gruntów i budynków mają powierzchnię ** ha, co stanowi **% powierzchni Parku.

Celem ZPK jest ochrona krajobrazu jurajskich wapiennych ostańców reprezentujących różne formy krasu oraz fragmentu rzeki Warty. Park obejmuje tereny leżące w zakolu rzeki Warty, tzw. Wielkiego Łuku Warty, składającego się z trzech odcinków o charakterze przełomów: Działoszyńskiego Przełomu Warty, Załęczańskiego Łuku Warty i Przełomu Krzeczowskiego. Obszar ZPK zajmuje północno-wschodnią część Wyżyny Wieluńskiej będącej częścią Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą Polską, zamykając od północy system jurajskich parków krajobrazowych. Warta przepływa przez Park na odcinku ok. 40 km charakterystycznym łukiem, rzeźbi w skalistym podłożu głębokie przełomy urozmaicając krajobraz wapiennych wzgórz oraz pasm morenowych wzniesień zlodowacenia środkowopolskiego. Koryto rzeki jest naturalne i różnorodne. Park, ze względu na piękny krajobraz, przyrodnicze bogactwo, ciekawą kulturę posiada wysokie walory krajoznawcze, dydaktyczne i rekreacyjne.

Teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego wyróżnia się poprzez zespół przyrodniczych zjawisk związanych z wapiennym podłożem Jury Polskiej. Jurajskie skały widoczne są na powierzchni gruntu na szczytach ostańców wapiennych, na krawędzi doliny Warty pod Lisowicami oraz w licznych kamieniołomach. Powstały one podczas pozyskiwania kamienia wapiennego, który wykorzystywany był przez lokalną ludność jako budulec, bądź do wypału w prymitywnych piecach. Wiele takich „wapienników” jest dziś atrakcją turystyczną, a zarazem charakterystycznym elementem krajobrazu Parku. W kamieniołomach widoczne są przekroje geologiczne górnourajskich wapieni, kopalne zjawiska krasowe oraz skamieniałości zwierząt morskich, głównie amonitów, gąbek, małży, belemnitów i jeżowców, z których szczątków powstała cała skalista jurajska płyta. Na terenie parku znajduje się również wiele profili geologicznych. Najbardziej wartościowe pod względem przyrodniczym są ostańce wapienne. Ich odsłonięte szczyty porośnięte są przez murawy kserotermiczne, a pośród skał rozwinęły się cenne zespoły wapieniolubnej roślinności.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym fragmenty ZPK są dodatkowo poddane ochronie w zakresie dostosowanym do ich walorów przyrodniczych:

- w dwóch rezerwach przyrody (w województwie łódzkim) – Węże (20,74 ha), Dąbrowa w Niżankowicach (102,54 ha),
- w jednym specjalnym obszarze ochrony siedlisk Natura 2000 – Załęczański łuk Warty PLH100007 (ok. 9315,96 ha),
- w trzech użytkach ekologicznych – Wronia Woda (21,42 ha) oraz dwa bagna bez nazwy (0,57 oraz 4,18 ha).

W Załęczańskim Parku Krajobrazowym oraz na terenie jego otuliny (w granicach województwa łódzkiego) ochroną pomnikową objętych jest 13 pomników przyrody.

Park nie posiada obecnie aktualnego i obowiązującego planu ochrony.

2. OCENA DOTYCHCZASOWEGO STANU ROZPOZNANIA

2.1. Ogólna charakterystyka stanu wiedzy

Położony na uboczu szlaków komunikacyjnych oraz w znacznej odległości od ośrodków naukowych teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego nie cieszył się przez długi czas zainteresowaniem badaczy flory. Pierwsze dane o lokalnej flory pochodzą dopiero z 1949 r. W monograficznym opracowaniu Mowszowicza (1960), opartym na dokumentacji zielnikowej, uwzględniono jedynie 78 gatunków z tego terenu. Do połowy lat 70-tych ubiegłego wieku badania miały charakter okazjonalny i znalazły odzwierciedlenie w pracach Olaczka (1963, 1968, 1969), Urbanek (1969), Jakubowskiej-Gabary i Jost-Jakubowskiej (1978), Sowy (1971), a ponadto w pracach Mowszowicza (1977) i Fagasiewicz (1978, 1979, 1981, 1984, 1986, 1987, 1990, 1998, 2005) udostępniających informacje o stanowiskach na podstawie leksykatów zdeponowanych w Herbarium Universitatis Lodzensis. Z tego okresu na szczególną uwagę zasługują publikacje Olaczka (1968, 1969) o kalcyfilnych gatunkach oraz o roślinności kserotermicznej w dolinie środkowej Warty. Wpłynęły one na korektę podziału geobotanicznego w drugim wydaniu Szaty roślinnej Polski, polegającą na włączeniu Wyżyny Wieluńskiej – jako Okręgu Północnego – do Krainy Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Do połowy lat 70-tych ubiegłego wieku plan badań florystycznych nie był jednak obfity. Z terenu Parku podano tylko 208 gatunków roślin.

W drugiej połowie lat 70-tych ubiegłego wieku, po utworzeniu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Podjęto systematyczną inwentaryzację jego flory w oparciu o sieć 177 kwadratów o boku 1 km, którą objęto wszystkie siedliska w Parku. Badania te miały na celu ocenę stanu zasobów lokalnej flory, jako jednej z przesłanek racjonalnej ochrony przyrody na tym terenie Parku oraz położenie podstawy pod dalsze badania przyrodnicze, w tym badania nad przemianami flory i nad skutecznością podjętej ochrony. W wyniku badań zidentyfikowano wówczas na terenie Parku występowanie 768 gatunków roślin naczyniowych (Fagasiewicz i in. 1986).

Późniejsze badania koncentrowały się przede wszystkim na siedliskach naturalnych i półnaturalnych (Kurzac 1986, 1998; Popkiewicz 2002; Jakubowska-Gabara i Pisarek 1997; Jakubowska-Gabara i in. 2011, 2012; Kucharski i Niedźwiedzki 2014; Kurzac i Wylazłowska 2012). W znacznej mierze związane były z opracowywanym planem ochrony ZPK (Olaczek i in. 1998) oraz badaniami rozmieszczenia gatunków specjalnej troski w środkowej Polsce. Przyniosły one weryfikację stanowisk gatunków z terenu Parku już znanych oraz informacje o stanowiskach gatunków nowych dla jego terenu. Ich wyniki dotyczące dzwoniecznika wonnego *Adenophora liliifolia*, kostrzewy amethystowej *Festuca amethystina* owsicy spłaszczonej *Avenula planiculmis*, zimoziołu północnego *Linnaea borealis*, były przedmiotem osobnych publikacji (Kurzac, Wylazłowska 2012, Kiedrzyński i in. 2020 a, Kurzac 1986, 1998). Dane o kilkudziesięciu gatunkach zostały uwzględnione w Atlasie rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce środkowej (Jakubowska-Gabara i in. 2011). Autorskie opracowania kilkunastu wybranych gatunków – cienistki Roberta *Gymnocarpium robertianum* (Woziwoda 2011 a), goździka piaskowego *Dianthus arenarius* (Rudak 2011), goździka siniego *Dianthus gratianopolitanus* (Zielińska i Jakubowska-Gabara 2011), lepnicy zielonawej *Silene chlorantha* (Kiedrzyński 2011 a), marzanki barwierskiej *Asperula tinctoria* (Krzemińska-Freda 2011), paprotnika ostrego *Polystichum lonchitis* (Woziwoda 2011 b), podejźrzonu księżycowego *Botrychium lunaria* (Woziwoda i Witosławski 2011), strzęplicy sinej *Kohleria glauca* (Kiedrzyński 2011 b) i zimoziołu północnego *Linnaea borealis* (Jakubowska-Gabara i Kurowski 2011) znalazły miejsce w Czerwonej księdze roślin województwa łódzkiego (Jakubowska-Gabara i Kucharski 2011).

Współczesny obraz rezerwatów przyrody – Dąbrowy w Niżankowicach i Węży był przedstawiony w autorskich opracowaniach Kiedrzyńskiego i in. 2020 b oraz Kucharskiego i Kurzac 2020, składających

się na monografię poświęconą tej formie ochrony przyrody w województwie łódzkim (Kurowski i Grzelak 2020).

Wyniki badań prowadzonych w ZPK znalazły odbicie w Atlasie rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce (Zajac i Zajac 2001), były wykorzystane w pracach chorologicznych dotyczących gatunków ważnych ze względów taksonomicznych i w pracach dotyczących zagrożeń niektórych gatunków ważnych dla ochrony przyrody w skali regionu lub kraju (Jakubowska-Gabara 1994, 2001; Kucharski i Kurzac 1996; Jakubowska-Gabara i in. 2011; Jakubowska-Gabara i Kucharski 2011; Kiedrzyński i in. 2020 a; Zieliński 2004) oraz w opracowaniach przedstawiających walory przyrodnicze, historię i stan badań obiektu (Kurzac i Kucharski 2013; Kiedrzyński i Żelazna-Wieczorek 2023) i w monograficznych opracowaniach szaty roślinnej regionu środkowej Polski (Jakubowska-Gabara i in. 2001, 2002, 2009).

2.2. Zestawienie dostępnego piśmiennictwa oraz ocena zasobów informacji pod kątem ich przydatności do potrzeb Operatu

Zestawienie najważniejszych pozycji literaturowych wraz z oceną ich przydatności w pracach nad Planem ochrony przedstawiono w tabeli 1.

Tab. 1. Zestawienie dostępnej literatury dotyczącej szaty roślinnej, mszaków, grzybów i porostów Załęczańskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Dane bibliograficzne	Komentarz
1.	Czyżewska K. 1985. Plan zagospodarowania przestrzennego Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Etap I. Biosfera. Sieradz.	Praca zawiera dane o zagospodarowaniu przestrzennym Parku
2.	Czyżewska K., Olaczek R., Abramek B. i in. 1992. Załęczański Park Krajobrazowy. Przewodnik Wyd. ARW ProArt. Sieradz.	Praca zawiera dane o Parku
3.	Fagasiewicz L. 1978. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. VI. Acta Univ. Lodz. Ser. 2, 20: 309-340.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
4.	Fagasiewicz L. 1979. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. VII. Acta Univ. Lodz. Ser. 2, 27: 151-162.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
5.	Fagasiewicz L. 1981. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. IX. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 1: 207-223.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
6.	Fagasiewicz L. 1984. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. X. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 3:239-281.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
7.	Fagasiewicz L. 1986. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. XII. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 4:223-246.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
8.	Fagasiewicz L. 1987. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. XI. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 5:195-229.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
9.	Fagasiewicz L. 1990. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. XIV. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 7:129-163.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych

10.	Fagasiewicz L. 1998. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. XVI. Acta Univ. Lodz. Folia Bot. 12: 131-161.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
11.	Fagasiewicz L. 2005. Materials to the flora in the Herbarium of the University of Łódź. Part XIX. <i>Adoxaceae, Alismataceae, Araceae, Aristolochiaceae, Asclepiadaceae, Balsaminaceae, Butomaceae, Gentianaceae, Hippuridaceae, Hydrocharitaceae, Lythraceae, Menyanthaceae, Scheuchzeriaceae</i> . Acta Univ. Lodz. Folia Biol. Oecol. 2: 99-150.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
12.	Fagasiewicz L., Czyżewska K., Olaczek R. 1986. Flora naczyniowa Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Acta Univ. Lodz., Folia sozol. 2: 225-276.	Praca zawiera kartograficzne rozmieszczenie 768 gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w czasie systematycznych badań florystycznych w latach 1976-1981
13.	Filipiak E. 1986. Mchy Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (Wyżyna Wieluńska). – Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sozol., 2: 343-363.	Publikacja zawiera liczne dane dotyczące różnorodności gatunkowej mchów ZPK, jednakże liczy już prawie 40 lat, stąd też nie może być bezpośrednio wykorzystana jako źródło aktualnej wiedzy o mszakach Parku.
14.	Fojcik B. 1999. Mosses of the Wieluń Upland (Southern Poland). – Fragmenta Floristica et Geobotanica, 44(1): 77-128.	Praca zawiera szereg notowań mchów z terenu ZPK.
15.	Jakubowska-Gabara J. 1994. Distribution of <i>Festuca amethystina</i> L. subsp. <i>ritschlii</i> (Hackel) Lemke ex Markgr.-Dannenb. in Poland. Acta Soc. Bot. Polon. 63,1: 87-95.	Praca zawierająca dane o stanowiskach gatunku zagrożonego
16.	Jakubowska-Gabara J. 2001. Endangered and threatened vascular plants of the forests of Central Poland and the problems of their conservation. Nature Conservation 58: 43-56.	Praca zawiera informacje o zagrożonych gatunkach roślin naczyniowych
17.	Jakubowska-Gabara J., Jost-Jakubowska B. 1978. Element górski we florze Polski Środkowej. Fragm. Flor. Geobot. 24, 2: 259-272.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych zaliczanych do elementu górskiego
18.	Jakubowska-Gabara J., Kucharski L. (red.) 2011. Zagrożone rośliny naczyniowe W: Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Ogród Botaniczny w Łodzi. Uniwersytet Łódzki. Łódź.	Praca zawiera dane o stanowiskach zagrożonych gatunków roślin naczyniowych
19.	Jakubowska-Gabara J., Kucharski L., Zielińska K., Kołodziejek J., Witosławski P., Popkiewicz P. 2011. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce Środkowej. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Łódź.	Praca zawiera dane o rozmieszczeniu zagrożonych gatunków roślin naczyniowych
20.	Jakubowska-Gabara J., Kurowski J. K., Witosławski P. 2001. Flora. [w:] S. Liszewski (red.). Zarys monografii województwa łódzkiego. ŁTN. Łódź, s. 95-104.	Monograficzne opracowanie flory naczyniowej regionu łódzkiego
21.	Jakubowska-Gabara J., Kurowski J. K., Witosławski P. 2002. Flora. [w:] Kurowski J. K. (red.). Parki	Monograficzne opracowanie flory naczyniowej regionu łódzkiego

	Krajobrazowe Polski Środkowej. Przewodnik sesji terenowych. Uniwersytet Łódzki – Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska – Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin. Łódź, s. 16-29.	
22.	Jakubowska-Gabara J., Kurowski J. K. 2011. <i>Linnaea borealis</i> L. zimoziół północny. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 128-129.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
23.	Jakubowska-Gabara J., Kucharski L., Kiedrzyński M., Witosławski P., Zielińska K., Kołodziejek J., Grzyl A., Popkiewicz P. 2011. Nowe stanowiska rzadkich, chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych w Polsce Środkowej. <i>Fragm. Flor. Geobot. Polon.</i> 18 (1): 29-38.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
24.	Jakubowska-Gabara J., Kurzac M., Kiedrzyński M., Kopeć D., Kucharski L., Kołodziejek J., Niedźwiedzki P., Popkiewicz P., Witosławski P., Zielińska K. 2012. Nowe stanowiska rzadkich, chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych w Polsce Środkowej. Cz. II. <i>Fragm. Flor. Geobot. Polon.</i> 19(2): 349-359.	Zawiera wzmianki o nowych stwierdzeniach roślin naczyniowych z obszaru Parku
25.	Jakubowska-Gabara J., Pisarek W. 1997. Materiały do flory naczyniowej Polski Środkowej. <i>Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica</i> 4: 9-15.	Praca zawiera dane florystyczne
26.	Jakubowska-Gabara J., Witosławski P., Zielińska K. 2009. Flora naczyniowa – zróżnicowanie, zmiany i zagrożenia. [w:] J. K. Kurowski (red.). Szata roślinna Polski środkowej. Towarzystwo Ochrony Krajobrazu. Wydawnictwo EKO-GRAF. Łódź. s. 57-80.	Monograficzne opracowanie flory naczyniowej regionu łódzkiego
27.	Janiak A. 2001. Flora i roślinność starych drzewostanów sosnowych w Uroczysku Broników (Załęczański Park Krajobrazowy). <i>Acta Univ. Lodz. Folia bot.</i> 16: 117-136.	Praca zawiera dane - o szacie roślinnej ur. Broników, w tym stanowiska mszaków
28.	Kiedrzyński M. 2011 a. <i>Silene chlorantha</i> (Willd.) Ehrh. lepnica zielonawa. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 190-191.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
29.	Kiedrzyński M. 2011 b. <i>Koleria glacialis</i> (Spring.) DC strzępica sina. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 120-121.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
30.	Kiedrzyński M., Kurzac M., Kurzac T. 2020. Dąbrowa w Niżankowicach. W: Kurowski J. K., Grzelak P. (red.). Rezerваты przyrody w województwie łódzkim.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu "Dąbrowa w Niżankowicach"

	Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość. Wydawnictwo Klubu Przyrodników. Świebodzin, s. 65-69.	
31.	Kiedrzyński M., Zielińska K. M., Jakubowska-Gabara J. 2020 a. <i>Festuca amethystina</i> (Poaceae) w Polsce – nowe stanowiska, historia odkryć i zasięg występowania. <i>Fragm. Flor. Geobot. Polon.</i> 27 (2): 495–508.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
32.	Kiedrzyński M., Żelazna-Wieczorek J. 2023. Załęczański Łuk Warty. [w:] A. Obidziński (red.). Śladami Mistrzów. Miejsca fascynacji prekursorów polskiej geobotaniki. Polskie Towarzystwo Botaniczne i Wydawnictwo SGGW, Warszawa. s. 435–439.	Praca zawiera informacje o środowisku przyrodniczym i stanie zbadania ZPK
33.	Klama H., Żarnowiec J., Jędrzejko K. 1999. Mszaki naziemne w strukturze zbiorowisk roślinnych rezerwatów przyrody Makroregionu Południowego Polski. Politechnika Łódzka, Filia w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała, ss. 236.	Praca zawiera informacje o mszakach rezerwatu „Węże”
34.	Krzemińska-Freda J. 2011. <i>Asperula tinctoria</i> L. marzanka barwierska. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 24-25.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
35.	Kucharski L., Kurzac M. 1996. Rozmieszczenie geograficzne <i>Huperzia selago</i> i <i>Diphasium complanatum</i> i <i>Lepidotis inundata</i> (Lycopodiaceae) w Środkowej Polsce. <i>Fragm. Flor. Geobot. Polon.</i> 3: 131-139.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
36.	Kucharski L., Kurzac T. 2020. Węże. W: Kurowski J. K., Grzelak P. (red.). Rezerваты przyrody w województwie łódzkim. Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość. Wydawnictwo Klubu Przyrodników. Świebodzin, s. 235-239.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu „Węże”
37.	Kucharski L., Niedźwiedzki P. 2014. Szata roślinna rezerwatu „Węże” – stan aktualny i zagrożenia. <i>Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody</i> 33,1: 37-51.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu
38.	Kurowski J.K. (red.). 2002. Parki Krajobrazowe Polski Środkowej. Przewodnik sesji terenowych. Uniwersytet Łódzki - Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska - Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin. Łódź. ss.149.	Praca zawiera dane florystyczne
39.	Kurowski J. K. (red.). 2009. Szata roślinna Polski środkowej. Towarzystwo Ochrony Krajobrazu. Łódź.	Praca zawiera dane odnośnie szaty roślinnej Polski środkowej, w tym parków krajobrazowych
40.	Kurowski J. K., Andrzejewski H. 2011. <i>Adenophora liliifolia</i> (L.) Besser dzwonecznik wonny. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne. Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 12-13.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego

41.	Kurowski J. K. i Grzelak P. (red.), 2020. Rezerваты przyrody województwa łódzkiego. Przeszłość. Teraźniejszość. Przyszłość. Wydawnictwo Klubu Przyrodników.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatów przyrody
42.	Kurowski J. K., Kiedrzyński M., Andrzejewski H., 2014-2015. Związki badań środowiska przyrodniczego z funkcjonowaniem parków krajobrazowych. Biuletyn Komitetu Ochrony Przyrody PAN 5-6/2014-2015: 93-101.	Praca zawiera dane o funkcjonowaniu Parku
43.	Kurowski J. K., Witostawski P. 2002. Funkcjonowanie parków krajobrazowych w Polsce. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Łódź ss.199.	Praca zawiera dane o funkcjonowaniu parków krajobrazowych
44.	Kurzac M. 1986. Flora i roślinność rezerwatu Dąbrowa w Niżankowicach. Acta Univ. Lodz. Folia Sozol. 2: 567-599.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu
45.	Kurzac M. 1998. Nowe stanowisko zimoziołu północnego <i>Linnaea borealis</i> L. dla Polski Środkowej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 54, 5: 73-75.	Praca zawiera informacje o stanowisku gatunku zagrożonego
46.	Kurzac M., Kucharski L. 2013. Załęczański Łuk Warty. [w:] Kurowski J. K. (red.). Obszary Natura 2000 w województwie łódzkim. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Łódź. s. 79-82.	Praca zawiera informacje o środowisku przyrodniczym i stanie zbadania ZPK
47.	Kurzac T., Nowak J., Jakubowski M. 2021. Przyroda Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Stowarzyszenie Film-Przyroda-Kultura, Łódź.	Praca zawiera dane o przyrodzie Parku
48.	Kurzac M., Wylazłowska J. 2012. Dzwonecznik wonny <i>Adenophora liliifolia</i> - nowe stanowisko w środkowej Polsce. Chrońmy Przyr. Ojcz. T. 68.	Praca zawiera dane o stanowisku <i>Adenophora liliifolia</i> z ZPK
49.	Mowszowicz J. 1960. Conspectus florae Lodziensis. Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Łódź.	Praca zawiera dane florystyczne – w większości już historyczne
50.	Mowszowicz J. 1978. Conspectus florae Poloniae Medianae. Uniwersytet Łódzki, Łódź.	Praca zawiera dane florystyczne – w większości już historyczne
51.	Olaczek R. 1963. Niektóre rzadkie lub nowe gatunki roślin dla flory województwa łódzkiego. Zesz. Nauk. Uniw. Łódz., ser. II, 14: 73-79.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
52.	Olaczek R. 1968. Roślinność kserotermiczna okolic Działoszyna i doliny środkowej Warty. I. Zesz. Nauk. UŁ., ser. II. 28	Praca zawiera dane o szacie roślinnej fragmentu ZPK
53.	Olaczek R. 1969. Roślinność kserotermiczna okolic Działoszyna i doliny środkowej Warty. I. Zesz. Nauk. UŁ., ser. II. 31	Praca zawiera dane o szacie roślinnej fragmentu ZPK
54.	Olaczek R. 1974. Materiały do flory Polski Środkowej. Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, 54: 27-40.	Praca zawiera dane florystyczne
55.	Olaczek R. (red.). 1986. Załęczański Park Krajobrazowy na Wyżynie Wieluńskiej w województwie sieradzkim. Dokumentacja stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego dla potrzeb ochrony i	Praca zawiera dane o środowisku przyrodniczym Parku

	zagospodarowania. Cz. I. Acta Univ. Lodz. Folia sozol. 2	
56.	Olaczek R. (red.) 2012. Czerwona Księga Roślin Województwa Łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne. Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki. Łódź. ss.296.	Praca zawiera dane odnośnie zagrożonych roślin naczyniowych i zbiorowisk roślinnych
57.	Olaczek R., Czyżewska K. 1976. Wstępna dokumentacja przyrodnicza projektowanego parku krajobrazowego „Załęczański Łuk Warty” w woj. Sieradzkim.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej projektowanego Parku
58.	Olaczek R., Czyżewska K. 1986. Załęczański Park Krajobrazowy. Charakterystyka wartości, ich ochrona i wykorzystanie. Acta Univ. Lodz. Folia sozol. 2: 7-68.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej Parku
59.	Olaczek R., Kucharski L., Kurzac M., Kurzac T., Kowalczyk J. K. 1998. Plan ochrony fauny i szaty roślinnej. Materiały do Planu ochrony Załęczańskiego PK. Urząd Wojewódzki w Sieradzu – Wojewódzki Konserwator Przyrody, Sieradz. maszynopis.	Praca zawiera materiały do planu ochrony fauny i szaty roślinnej ZPK
60.	PLH100007. Załęczański Łuk Warty. NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH. 2025, Warszawa.	Dane odnośnie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na terenie ZPK
61.	Popkiewicz P. 2002. Walory przyrodnicze północno-zachodniej części uroczyska Kluski w Załęczańskim PK. Crońmy Przyr. Ojcz. 88-94.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej fragmentu ZPK
62.	Rudak. 2011. <i>Dianthus arenarius</i> L. Goździk piaskowy. [w:] Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Olaczek R. red. Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 82-83.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
63.	Rączka G. 2011a. Dokumentacja planu ochrony rezerwatu przyrody „Dąbrowa w Niżankowicach”. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Biuro Usług Leśnych „Hektor”. Poznań-Łódź-Brzeg.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu „Dąbrowa w Niżankowicach”
64.	Rączka G. 2011b. Dokumentacja planu ochrony rezerwatu przyrody „Węże”. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Biuro Usług Leśnych „Hektor”. Poznań-Łódź-Brzeg.	Praca zawiera dane o szacie roślinnej rezerwatu „Węże”
65.	Sowa R. 1971. Flora i roślinne zbiorowiska ruderalne na obszarze województwa łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem miast i miasteczek. Łódź.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych – obecnie historyczne
66.	Urbanek H. 1969. Udział i rola diagnostyczna mszaków oraz stosunki florystyczno-fitosocjologiczne w przewodnich zespołach roślinnych regionu łódzkiego i jego pobrzeży. Wyd. Uniw. Łódzkiego, Łódź.	Praca zawiera dane o stanowiskach roślin naczyniowych
67.	Woziwoda B. 2011 a. <i>Gymnocarpium robertianum</i> (Hoffm.) Newman cienistka Roberta. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego

	łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 110-111.	
68.	Woziwoda B. 2011 b. <i>Polystichum lonchitis</i> (L.) Roth paprotnik ostry. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 158-159.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
69.	Woziwoda B., Witośławski P. 2011. <i>Botrychium lunaria</i> (L.) Sw. Podejrzon księżycowy. [w:] Olaczek R. (red.). Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 32-33.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
70.	Zajac A., Zajac M. (red). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. Pracownia Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.	Praca zawiera dane florystyczne
71.	Zielińska K., Jakubowska-Gabara J. 2011. <i>Dianthus gratianopolitanus</i> Vill. Goździk siny. [w:] Czerwona księga roślin województwa łódzkiego. Zagrożone rośliny naczyniowe. Zagrożone zbiorowiska roślinne, Olaczek R. red. Ogród Botaniczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Łódź, s. 84-85.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunku zagrożonego
72.	Zieliński J. 2004. The genus <i>Rubus</i> (<i>Rosaceae</i>) in Poland. Polish Botanical Studies 16: 1-300.	Praca zawiera dane o warunkach występowania i stanowiskach gatunków z rodzaju <i>Rubus</i>